

* نام کتاب: اصول و مبانی جامعه‌شناسی صنعتی

* مؤلف / مترجم: دکتر اکبر فریار

* ناشر: آستان قدس رضوی

* نوبت و محل چاپ: مشهد، سوم

* سال نشر: ۱۳۸۰

۱- اصول و مبانی جامعه‌شناسی صنعتی

این کتاب از جمله متون اصلی درس جامعه‌شناسی صنعتی است. از کتاب‌های مشابه در این حوزه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- صنعت‌گرایی (جامعه‌شناسی زندگی صنعتی) ترنر / چاوشیان

- الگوهای تاریخی صنعتی شدن انسانی و محیط / محمدابراهیم فتاحیان

- جامعه‌شناسی صنعتی نیره توکلی خمینی (از کتب پیام نور)

الف) بررسی شکلی

هر چند نگارش اثر، روان و ساده است؛ اما اعمال ویرایشی محدود می‌تواند در بهبود کیفیت مطالب مؤثر باشد.

کیفیت اثر از جهت حروف نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی در حد معمول است و لذا، این حیث اشکال یا محدودیتی ندارد. در طرح روی جلد نیز تصویری از

کارخانه ترسیم شده که نشان‌دهنده صنعتی شدن است و هم‌چنین از افرادی که در تماس با یکدیگرند ترسیم شده که احتمالاً دلالت بر جامعه دارد. شاید مباحث کتاب حدود یک سوم از نیاز درس مورد نظر را پوشش دهد. زیرا بخش عمده مطالب کتاب به موضوع تاریخ صنعتی شدن، فرایند صنعتی شدن و نظریه‌هایی پرداخته است که رابطه بین جامعه و صنعت را تبیین کرده است و بخش‌ها یا موضوعات دیگر در آن مطرح نشده است.

با توجه به اینکه این اثر به چاپ سوم رسیده است لیکن در مقایسه چاپ اول تغییر محتوایی محسوسی صورت نگرفته است. تنها موارد تغییر یافته در نسخه جدید عبارت است از: (۱) تغییر رنگ جلد کتاب، (۲) اضافه شدن یک اصلاحیه در آخرین صفحه کتاب که برخی اشتباه‌های چاپی داخل متن را تذکر می‌دهد.

ب) بررسی محتوایی

هر چند تعداد واژه‌های تخصصی به کار رفته در اثر خیلی زیاد نیست، اما از نظر ترجمه معادل‌های مناسبی انتخاب شده است. برای تفهیم موضوع در برخی موارد از ارائه آمار در قالب جدول استفاده شده، اما آمار مربوطه حداکثر به سال ۱۹۷۰، یعنی ۳۵ سال قبل، برمی‌گردد و در چاپ‌های جدید نیز هیچ تغییری، حتی به روزسازی آمارها انجام نشده است.

کتاب بیشتر به مسئله نحوه اثرگذاری صنعت بر روی جامعه و فرهنگ توجه کرده و کمتر به چگونگی برخورد پذیرش جوامع متفاوت با مقوله صنعت مورد بررسی قرار گرفته است؛ ضمن آنکه مباحث جدیدتر مانند: جامعه فرا-صنعتی، جامعه اطلاعاتی، شیوه زندگی در جامعه صنعتی، تعامل میان کشورهای صنعتی و غیرصنعتی کمتر مورد عنایت قرار گرفته است. این اثر برای آشنایی با تاریخ و سابقه شکل‌گیری کشورهای صنعتی و هم‌چنین آشنایی با برخی دیدگاه‌های نظریه پردازان جامعه‌شناس پیرامون جامعه صنعتی مفید است.

عنوان و فهرست اثر با محتوای آن انطباق دارد. سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی قدیمی است و با تحولات کنونی جوامع صنعتی امروز فاصله دارد. بنابراین، انطباق کتاب سرفصل‌های یاد شده چندان موجود نیست با وجود این کتاب ۷۰٪ از سرفصل‌های شورای عالی را پوشش می‌دهد. از آنجا که کتاب با هدف فراهم آوردن کتابی درسی تدوین شده متنی ساده و روان دارد و فصول کتاب خلاصه و مختصر و تدوین آن را ساده کرده است. طرح نویسنده برای تدوین کتاب منطقی است. مباحث کتاب از پیرایش صنعت، وقوع انقلاب صنعتی، شکل‌گیری جامعه جدید، تعامل میان صنعت و جامعه آغاز شده و با توصیف جامعه صنعتی به پایان رسیده است.

پیشنهادها

- توجه و پرداختن به مسائل جامعه‌شناسی ایران با تأکید بر حلقه‌های مفقوده و تنگناها.
- توجه و پرداختن به بررسی چگونگی برخورد و پذیرش جوامع گوناگون با مقوله صنعت.
- پرداختن به تبیین نقش شکل‌های مدنی در کشورهای صنعتی که نهادهایی ساختاری و نهادینه شده است و می‌تواند فعالیت‌های داوطلبانه را توسعه دهد.
- توجه به نقش صنعت در تشدید خشونت‌های بین الملل و منطقه‌ای (دو جنگ جهانی).
- پرداختن به تبیین نقش توسعه صنعتی در پیدایش تحول و ساختارهای نوین حکومتی و اجتماعی (مشارکت، دموکراسی و جامعه مدنی).
- به دلیل کمبود کتاب در زمینه جامعه‌شناسی صنعتی، در مجموع این کتاب یا پاره‌ای اصلاحات می‌تواند کتاب مفیدی باشد.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی